

prema Beču. Ali dne 1. augusta 1664. bude od Montecuccolija i francuskih pomoćnih četa kod Sv. Gottharda na rijeci Rabi ametom potučen. To je jedna od najsajnijih pobjeda kršćanskih i početak onoga niza srećnih vojna, koje oslabiše osmanlijsko carstvo. Ipak neodlučno dvorsko ratno vijeće ne htjede da se neprijatelj dalje progoni i uništava, već brže bolje ponudi i uglavi 10. augusta u obližnjem *Vašvaru* mir na dvadeset godina, po kojem je Turcima ostalo ne samo sve ono, što su u taj čas držali, nego im se Leopold još obavezao platiti 200.000 talira ratne odštete.

Propast roda Zrinsko-Frankopanskoga. Kad su ugarski i hrvatski staleži dočuli za taj nagli mir, uzavreše listom glasno zahtijevajući, da se rat za oslobođenje potlačene im domovine nastavi, i dodavajući, da mira ne mogu priznati, budući da nijesu u smislu onovremenih zakona kod sklapanja sudjelovali ugarski i hrvatski zastupnici. Uzrujanost i nezadovoljstvo još većma poraste, kad se raširila glasina, da ima u *Vašvarskom* miru tajna klauzula, kojom car Leopold dopušta Turcima slobodan prolaz u Italiju, bolje reći na mletački teritorij, jer je Venecija u taj par bila s Turcima u ratu poradi otoka Kandije (Krete). Dašto, pored ovoga izravnoga povoda nezadovoljstvu bilo je razlogom još i nekoliko starijih uzroka. U prvom redu valja istaknuti centralističku težnju vrhovne vlade, da od Ugarske i Hrvatske učini austrijske provincije, podvrgavajući ih svojim centralnim njemačkim dvorskim uredima. Hrvate i Madžare nadalje je osobito vrijeđalo, što su se u njihovoj zemlji nalazile nebrojene njemačke čete s njemačkim časnicima, a naročito na Krajini i po svim ugarskim tvrđavama. Općenito se držalo, da je ta vojska u zemlji na štetu slobode Ugrâ i Hrvatâ. Kako vlada nije ovih njemačkih četa uredno plaćala, stale su one otimati od plemstva i puka, a pored toga još su (naročito časnici) provodili nemoralan život. Svima tim porocima mogli su pomoći jedino *sabori*, ali ih vlada nikako nije htjela da redovito saziva odgađajući ih neprestano. Konačno treba i to spomenuti, da je vlada u svojem otporu protiv samosvijesnih Ugrâ i Hrvatâ budno pazila na svaku priliku, da im ponizi glavne velikaše u korist svojih političkih ciljeva.

Kad se dakle nezadovoljni Ugri i Hrvati uvjeriše, da se vlada ne misli odreći *Vašvarskog* mira, odluče sebi pomoći na drugi način. Nezadovoljnicima stade na čelo ban hrvatski Nikola Zrinski, a uza nj bijahu glavne kolovođe palatin Franjo Wesselényi, nadbiskup ostrogonski Đuro Lippay, a docnije i državni sudac (*iudex curiae*) Franjo